

'Εκ τοῦ Τουρκ. *arsizlik*.

1) Θρασύτης, ἀναιδεια, αὐθάδεια, ἀναισχυντία Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ.): *Mē t' ἀρ- σουζλούκ'ν ἀτ' ἐσέβεν 'ς σ' ὁσπίτ'* (μὲ τὴν θρασύτητά του εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπίτι) Κοτύωρ. Συνών. ἀρσινάκι 1, ἀρσινάκιά εμαν. **2)** Αἰσχρότης Κύπρ. **2)** Λαιμαργία Κύπρ.

ἀρσινάκι τό, Κύπρ. — Λεξ. Βλαστ. 465.

'Αγνώστου ἐτύμου.

Εἰδος ροιᾶς μὲ κόκκους μεγάλους εὐχύμους.

ἀρτάκι τό, Σῦρ. (Έρμούπ.) ἀρτάξ Σάμ.

'Υποκορ. τοῦ οὐσ. ἀρτος.

1) Μικρὸς ἄρτος φέρων ἐντεπωμένην τὴν σφραγῖδα τοῦ ἄρτου τῆς προσφορᾶς. Τοιοῦτοι ἄρτοι διανέμονται καθ' ὁρισμένας ἔορτὰς Σῦρ. (Έρμούπ.) **2)** Πληθ., οἱ πέντε ἄρτοι τῆς ἀρτοκλασίας Σάμ. Συνών. ἀρτόψον μα (Ιδ. ἀρτόψωμο 1).

ἄρταρος ὁ, Νάξ. (Άπυρανθ.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀρτος διὰ τῆς καταλ. - αρος.

Μέγας ἄρτος: *Μονρέ, eīd' ἄρταρος εἶναι εὐτός!*

ἄρτεμισία ἡ, λόγ. πολλαγ.

'Εκ τοῦ Ἰταλ. *artemisia*.

Τὸ ξενικὸν φυτὸν ἀψίνθιον τὸ ἀργυροῦν (artemisia argentea), τοῦ γένους τοῦ ἀψινθίου, τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (compositae). [**]

ἄρτενα ἡ, Θήρ. Κρήτ. Μῆλ. Σῦρ. — Λεξ. Μπριγκ. ἄρτενα Ζάκ. ἄρτενας ὁ, Ζάκ. ἄρτενης D'Arcy Thompson Gloss. of greek birds³ 27.

Κατὰ GMeyer Neogr. Stud. 4,14 Ἰταλ.

1) Τὸ πτηνὸν πουφίνος ὁ τεφρὸς (*puffinus cinereus*) τῆς τάξεως τῶν στεγανοπόδων (*palmpipedes*) ἔνθ' ἀν.

β) Μεταφ. γυνὴ ἐκδεδιητημένη Θήρ. **2)** Μετων. ἀνθρωπος ἄπληστος Ζάκ. [**]

ἄρτεντα ἐπίρρο. Πελοπν. (Λακων.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. *ἀρτεντός < ἀρτενός.

Μετὰ φειδοῦς (οἵονεὶ ὡς φειδωλῶς τρώγει τις τὸ προσφάγιον): *Ἄρτεντα νὰ τρώγης τὸ ψωμί.*

ἄρτενώ Κύθηρ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.) — Λεξ. Δημητρ. ἄρτενγον Τσακων. Μέσ. ἄρτενομαι Θήρ. — Λεξ. Μπριγκ.

'Εκ μετατλασμοῦ τοῦ ρ. ἀρτύνω.

1) Καρυκεύω φαγητὸν μὲ βούτυρον κττ. Κύθηρ.: *Ἄρτενομε τὰ μακαρόνια. Τὸ φαεῖ εἰν' ἄρτεμένο.* **2)** Δίδω εἰς τινα νὰ φάγῃ ἐν καιρῷ νηστείας φαγητὸν μὴ νηστήσιμον Τσακων. **β)** Ενεργ. καὶ μέσ. τρώγω πασχαλινὰ φαγητά, καταλύω τὴν νηστείαν, κρεοφαγῶ ἐν ἡμέρᾳ νηστησίμῳ Θήρ. Κύθηρ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.) — Λεξ. Δημητρ.: *Σὲ συμβουλεύω ν' ἄρτενγης Λεξ. Δημητρ. Ἅρτεντηκα ἀπὸ τὴ δρώτη μέρα Μάν. Ἅρτεντέρ* ἔσι; (ἄρτυμένος εἰσαι;) Τσακων. *Ἄρτενθη ὁ ἄρτωστος* (ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἐν ἀναρρώσει ὄντα τροφή ἐκ κρέατος) Κύθηρ. || Φρ. *Ἄρτεντηκε ὁ ἄρτωστος* (ἐχειροτέρευσεν ἡ κατάστασίς του. Ή σημασιολογικὴ χρῆσις ἐκ τῆς συνηθείας νὰ δίδουν εἰς τὸν ἀσθενῆ λιταράν τροφήν, δταν ἐπιδεινωθῇ πλέον ἡ κατάστασίς του) Μάν. **3)** *Ἔχω γεῦσιν καλὴν Πελοπν.* (Λακων.) Συνών. νοστιμίζω. **4)** Τρώγω μετὰ οἰκονομίας ἐπὶ τῷ ἄρτῳ προσφάγιον, οἴον τυρόν, χοίρειον λίπος κττ. Πελοπν. (Λακων.)

Πρ. ἀρτύνω.

ἄρτεψία ἡ, Κύθηρ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀρτενός.

"Ἄρτυμα, οίον βούτυρον, ἔλαιον κττ., ὅσον ἀρκεῖ δι' ἐν φαγητόν: *Ἐχομε μία ἀρτεψία.*

ἄρτηκας, ιδ. νάρτηκας.

Ἄρτηνδες ἐπίθ. Ηπ. (Πρέβ.)

'Εκ τοῦ τοπων. *Ἄρτα καὶ τῆς καταλ. - η νός.*

Ο ἔξ **Ἄρτης** προερχόμενος: Συκεὰ **Ἄρτηνὴ** (εἶδος συκῆς παραγούσης μεγάλα λευκὰ σῦκα).

ἄρτι ἐπίρρο. Καλαβρ. (Μπόβ.) Κῶς Πόντ. (Νικόπ.) ἄρτε Απούλ. (Καλημ. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ.)

Τὸ ἄρχ. ἐπίρρο. ἄρτι.

1) Πρὸ δὲ λίγου, πρὸ μικροῦ Κῶς Πόντ. (Νικόπ.): *Ἄρτη μοῦ λεγες ναὶ καὶ τώρα μοῦ τ' ἀρτεῖσαι Κῶς* **Ἄρτι** ἐπῆγεν Νικόπ. || **Ἄσμι.**

Ἄρτι ἥλεες πῶς ἱσουντε σὺ δάσκαλος μπροστά μον καὶ τώρ' ἀφίνεις τὸν χορὸ καὶ φεύγεις ποκοντά μον Κῶς. Συνών. ἄρτι-ἄρτι, ἥ δη ἄρτι. **β)** Ηδη Απούλ. (Καλημ.): *Ἄρτε εἷκοσι χρόνια ἐν' ἀρταμένα.* **γ)** Τώρα Απούλ. (Καλημ. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ.): *Ἄρτε μοῦ κάν-νει Μπόβ.* *Ἄρτε εἶμαι μέγια αὐτόθ.* *Ἄρτε ποῦ τέλος βώ* ἐ τέλει τείνη (βώ=έγώ) Καλημ. *Ti ενά κάμω βώ* ἄρτε; αὐτόθ. *Ἄρτι* ἐν' ὥρα αὐτόθ. || **Φρ.** *Ἄρτι* ἄρτε (εὐθὺς ἀμέσως) Απούλ. Συνών. φρ. ἄρτι ἄρτενα (Ιδ. *ἄρτινν). **δ)** Σήμερον Απούλ.: *Ἄρτε πωρά (πρωί).* *Ἄρτε βράν (βράδυ).* **ε)** Άλλοτε Απούλ.: *Ἄρτε ἀποτι-τοῦ, ἄρτε ἀποτοσῆ (ἀπαυτοῦ, ἀπεκεῖ).* Ή σημ. καὶ μεταγν. Πρ. Λουκιαν. Νιγρ 4 *·ἄρτι* μὲν ἐλυπούμην... ἄρτι δὲ αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ καὶ καταγέλαστα». **2)** Πρότερον, πρὸ Καλαβρ. (Μπόβ.): *Δίου μήνους ἄρτε (πρὸ δύο μηνῶν).*

ἄρτι - ἄρτι ἐπίρρο. ἀμάρτ. ἄρταρτε Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) ἀτ-τάρτε Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.)

Ἄρτι 1, δ ίδ.

***ἄρτινν** ἐπίρρο. ἄρτενν Απούλ. (Καλημ.) ἄρτενα Απούλ. (Καλημ.)

'Εκ τῶν ἄρχ. ἐπίρρο. ἄρτι καὶ νῦν. Τὸ ἄρτενα κατὰ τὰ πολλὰ εἰς - α ἐπίρρο.

Τώρα: Φρ. *Ἄρτι* ἄρτενα (εὐθὺς ἀμέσως). Συνών. φρ. ἄρτι ἄρτε (Ιδ. ἄρτι 1 γ).

ἄρτιρδίζω Θράκ. (Μάλγαρ.) Κρήτ. κ.ά. — Λεξ. Βυζ. ἄρτιρδίζον Θράκ. (Μάδυτ.) ἄρτιρδίζω Κρήτ. ἄρτιρδίζω Κρήτ. ἄρτιρδίζον Θεσσ. (Ολυμπ.) Μακεδ. (Γκιουβ. Πάγγ. Φλόρ. Χαλκιδ.) ἄρτιρδίω Κρήτ. ἄρτιρδίν-νου Λυκ. (Λιβύσσ.) *τιρδίζω* Μεγίστ. *τιρδίζω* Σύμ. *τι-τιρδίζω* Ρόδ. *τι-τιρδίζω* Ρόδ. ἄρταρδω Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) ἄρτιρδω Κύπρ. ἄρτιρδώ Ηπ. ἄρτιρδω Μακεδ. (Βέρ. Βλάστ. Σιάτ.) ἄρτιρδων Μακεδ. (Λακκοβ.).

'Εκ τοῦ Τουρκ. *arttirmak*.

Α) Μετβ. **1)** Αὔξανω, πολλαπλασιάζω Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) **Ηπ. Θράκ.** (Μάδυτ.) Θεσσ. (Ολυμπ.) Κρήτ. Κύπρ. Μακεδ. (Βέρ. Γκιουβ. Λακκοβ. Πάγγ. Σιάτ. Φλόρ. Χαλκιδ.) Σύμ.: *Ἄσμι.*

An εἰν' ἀπὸ τὸν δούλους μον λουφὲ νὰ τ' ἄρτιρδον καὶ ἀν εἰν' ἀπὸ τὸν οικλάβους μον νὰ τὸν ξελευτερώσου Φλόρ.

'Αρτίρισε μον τὴν ταγὴ σαράντα πέντε χοῦφτες Χαλκιδ. Συνών. ἀβγατένω **B 1**, ἀβγατένω **B 1**, ἀρτονρεύνω, περισσεύνω. **2)** Προσφέρω περισσότερα, ὑπερτιμῶ, πλειοδοτῶ ἐν πλειστηριασμῷ Κρήτ. Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Ρόδ. — Λεξ. Βυζ.: *Σ τὸν πλειστηριασμὸ βγάλανε τὰ μοναστηριακὰ καὶ δὰ πάω κ' ἐγώ ν' ἄρτιρδίω Κρήτ.* *Άρτιρισα το'* ἐπικασά το ποὺ τὸν τελ-λάλην Κύπρ.

B) Ἀμτβ. 1) Πληθύνομαι, πολλαπλασιάζομαι, περισσεύω "Ηπ. Θράκ. (Μάλγαρ.) Κύπρ. Μακεδ. (Γκιουβ.) Μεγίστ. Σύμ.: Ἀρτ'ρίζ" τὸν ψουμὶ Γκιουβ. Ἐν τοῦ ἀρτιφῆ δεκάρα Κύπρ. Ἐφάν πέντε ἀνθυώποι ποὺ τὸ φαεῖν τοῖαι ἀρτίσσεν ἀκόμη αὐτόθ. Συνών. ἀβγατένω **A 1**, ἀβγατίσω **A 1**. 2) Υπολείπομαι ώς περίσσευμα, πλεονάζω Μακεδ. (Βλάστ.) Μεγίστ.: Παροιμ. φρ. Ἀρτιφάνει ἀπ' τοὺ λύκον ἡ φάγη καὶ οὐ Καραμάντες Βλάστ. Συνών. ἀρτιφίσκω.

ἀρτίρδισμα τό, Κύπρ. — Λεζ. Βυζ. ἀρτίρδισμαν Λυκ. (Λιβύσσ.) τίρδισμα Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀρτιρδίζω.

1) Αὔξησις, πολλαπλασιασμὸς Μεγίστ. Συνών. ἀβγάτισι 1. 2) Πλειοδοσία ἐν δημοσίῳ πλειστηριασμῷ Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) — Λεζ. Βυζ. Συνών. ἀβγάτισι 2, ἀβγάτισμα 2, ἀβγάτωμα.

ἀρτιφίσκω Κύπρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *art tırmak* καὶ τῆς καταλ. -ισκω. Περισσεύω, πλεονάζω: Ἀσμ.

Μάννα μου, σ τὸ ἀφ-φάλιν σου ἔχεις χρυσοῦν μαλ-λούδαν, τρεῖς γύρους τὴν ζών-νεσαι τῷ ἀκόμη ἀρτιφίσκει.

Συνών. ἀρτιρδίζω **B 2**.

ἀρτιρμᾶς ὁ, Μακεδ. (Βέρ. Σιάτ.) Στερελλ. (Λαμ.) ἀρτουρμὰ ἡ, Πόντ. (Κοτύωρ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *art tırmı*.

1) Περίσσευμα Μακεδ. (Βέρ. Σιάτ.) 2) Παιδιά καθ' ἦν εἰς μὲν διὰ κλήρου δριζόμενος κύπτει, οἱ δὲ ἄλλοι παῖκται ὑπεροπήδοῦν αὐτόν, δὲ ἀποτυγχάνων ἐν τῇ ὑπερπηδήσει ἀντικαθιστῷ τὸν κύπτοντα καὶ οὕτω συνεχίζεται ἡ παιδιὰ Στερελλ. (Λαμ.) 3) "Αλμα εἰς μῆκος καθ' ὃ οἱ ἄλται προσπαθοῦν νὰ αὔξησουν τὸ μῆκος Πόντ. (Κοτύωρ. Χαλδ.): Παῖζουμε τὴν ἀρτουρμὰ Κοτύωρ.

ἀρτόβιολος ὁ, ἀμάρτ. ἀρτόολος Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρτος καὶ τοῦ ρ. βάλλω.

Πτυάριον διὰ τοῦ ὅποιου εἰσάγουν τοὺς ἀρτους εἰς τὸν φούρον. Συνών. ἀρτολόγος, φουρνόφτυρος, φουρνόφτυρος.

ἀρτογγάλι τό, ἀμάρτ. ἀρτονγγάλι Μακεδ. (Σέρρ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρτος καὶ γαλί.

Συσκευὴ ἔχουσα δύο φιάλας πλήρεις τὴν μὲν οἴνου τὴν δὲ ἔλαιου, ἡ ὅποια προσάγεται μαζὶ μὲ τοὺς πέντε ἀρτους εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀρτοκλασίας.

ἀρτοκλασία ἡ, κοιν. ἀρτονκλασία βόρ. ίδιωμ. ἀρτοκλασία σύνηθ. ἀρτονκλασία Μακεδ. (Χαλκιδ.) κ.ά. ἀρτοκλασίᾳ Ρόδ. ἀρτοκλησία "Ηπ. ἀρτονκλησία "Ηπ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀρτοκλασία. Τὸ ἀρτοπλασία ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ ρ. πλάθω, τὸ δὲ ἀρτοκλησία πρὸς τὸ ἐκκλησία.

1) Θρησκευτικὴ τελετὴ καθ' ἦν ὁ ἰερεὺς ἐν τέλει τοῦ ὅρθου καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας εὐλογεῖ πέντε ἀρτους, οἶνον καὶ ἔλαιον, εὐχόμενος ἵνα πληθύνωνται ταῦτα εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἐορταζόντων, οἱ δὲ προσέφεραν τούτους κοιν.: Σήμερα ἀργήσαμε σ τὴν ἐκκλησία, γατὶ εἴχαμε ἀρτοκλασία. 2) Ἡ παρασκευὴ τῶν ἀρτων τῆς ἀρτοκλασίας Σάμ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ.ά. γ) Οἱ πέντε ἀρτοι οἱ εὐλογούμενοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλαχ.: Ἀποθραδὺς κάρυοντε ἀρτοπλασίες Κεφαλλ. Ἔστειλε σ τὴν ἐκκλησία μιὰν ἀρτοκλασία αὐτόθ. Συνών. ἀντίδωρος 3, ἀρτος 5. 2) Σκεῦος εἰς τὸ ὅποιον τίθενται οἱ ἀρτοι τῆς ἀρτοκλασίας, ὁ οἶνος καὶ τὸ ἔλαιον "Αθ.

ἀρτοκόφινο τό, Ρόδ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρτος καὶ κοφίνι.

Τὸ κοφίνι ὃπου θέτουν τοὺς ἀρτους τῆς ἀρτοκλασίας.

ἀρτολόγος ὁ, ἀμάρτ. ἀρτολόος Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρτος καὶ τοῦ -λόγος, περὶ οὗ ὡς παραγωγῆς καταλ. ίδ. ΓΧατζίδ. ἐν Ἀθηνᾷ 22 (1910) 247.

Ἀρτόβολος, ὁ ίδ.

ἀρτος ὁ, σύνηθ. καὶ Καππ. (Άνακ. Ἀραβάν. Σίλιτ.

Σινασσ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Οίν. Τραπ.) ἀρτοντος βόρ. ίδιωμ. ἀντε Τσακων.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀρτος.

1) Ἀρτος ὁ κοινός, τὸ ψωμὶ Θράκ. (Φανάρ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων.: Ἐνα κοφίνι ἀρτοι Φανάρ. Ἄντε ἀπὸ καρπὸ (ἀρτος σίτινος) Τσακων. Ἄντε τζ ἀρτουμα (ἀρτυμα) αὐτόθ. Μὰ τὸν ἄντε τζ ἐφαήκαμε! (ποῦ ἐφάγαμε! "Ορχος) αὐτόθ. 2) Μέγας σφαιρικὸς ἀρτος τὸν ὅποιον, πρὶν εἰσέλθουν εἰς τὸν ναὸν πρὸς στέψιν οἱ νεόνυμφοι, ὁ ἐφιτπος κουμπάρος διανέμει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν Μακεδ. (Σισάν.)

2) Ὁ ἀρτος τῆς προσφορᾶς τοῦ ὅποιου γίνεται ὑπὸ τοῦ ιερέως χρῆσις ἐν τῇ λειτουργίᾳ σύνηθ.: Ἀσμ.

Ἄσπρη σαι σὰ δὰ γάλατα, ἀρφάτη σὰ δὸν ἀρτο,

τὸ πρόσωπό σ' ὅδο γελᾶς σ τὴ μέση κάνει λάκκο

(ἐπὶ νέας εὐειδοῦς, διότι ὁ ἀρτος τῆς λειτουργίας παρασκευάζεται ἐπιμελῶς καὶ είναι λευκός καὶ ώραῖος) Κρήτ.

Σὰν ἀρνιστῆς, ἐσού παππᾶ, | τὸν ἀρτο καὶ τὴ λειτουργιά, τότε θεν' ἀρνιστῶ κ' ἐγώ | τὰ μαῦρα μάτια π' ἀγαπῶ

Κάρπ. Συνών. ἀντίδωρο 2, προσφορά. 3) Ὁ ἄγιος ἀρτος τῆς μεταλλήψεως, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ Πελοπον.

(Λακων.) κ.ά. Ἡ σημ. καὶ παρὰ Σομ.

4) Ο μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας διανεμόμενος εἰς τοὺς πιστοὺς ὑπὸ τοῦ ιερέως ἡγιασμένος ἀρτος πολλαχ.

Συνών. ἀναφορὰ 3, ἀντίδωρο 1, βλογιά, εὐλαβεῖα, λειτουργιά, ψωμα.

5) Τεμάχια τῆς προσφορᾶς ἐκ τῆς ὅποιας ἐξήχθη ἡ μερὶς τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν προσκομιδὴν τῆς λειτουργίας, τὰ ὅποια διαβρεχόμενα δι' οῖνου τρώγοντα οἱ μοναχοὶ εὐθὺς μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου "Αθ.

5) Ο ἀρτος τῆς ἀρτοκλασίας, εἰς τὴν πέντε αὐτοτελεῖς ἀρτοι, διστις κομίζεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνήθως ὑπὸ τῶν ἐορταζόντων κατὰ τὰς ἐορτὰς ἀγίων καὶ μετὰ τὴν τελετὴν τεμνόμενος εἰς κλάσματα διανέμεται εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἡ ἀμέσως ληξάσης τῆς τελετῆς ἡ μετὰ τὴν ἀπόλυτην τῆς ἐκκλησίας κοιν. καὶ Καππ. (Άνακ. Ἀραβάν. Σίλιτ. Σινασσ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Οίν. Τραπ.) Συνών. ἀντίδωρο 3, ἀρτοκλασία 1 γ.

ἀρτοσύνη ἡ, Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρτονσιά. Ο μετασχηματισμὸς ίσως κατά τινα ἀναλογίαν.

1) Φαγητὸν μὴ νηστήσιμον: Σήμερα είναι πασχαλέα καὶ τρώνε ἀρτοσύνη. 2) Τὸ προσφάγιον: Λὲν ἔχοντε τίποτε ἀρτοσύνη νὰ πάμε σ τοὺς ἐργάτες. Συνών. ἀρτονμα 3, ἀρτονμὴ 2, ἀρτονσιά 2ς, προσφάτι.

ἀρτοσφραγῖδα ἡ, ἀμάρτ. ἀρτοσφραγῖδα Θήρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρτος καὶ σφραγῖδα.

Σφραγὶς τετράγωνος ἐκ ξύλου φέρουσα γεγλυμμένην τὴν παράστασιν σταυροῦ μετὰ τῶν συμβολικῶν παραστάσεων ΙΣ ΧΣ ΝΙΚΑ, διὰ τῆς ὁποίας σφραγίζεται ὁ ἀρτος τῆς λειτουργίας, ἡ προσφορά.

ἀρτουδάκι τό, πολλαχ.

Υποκορ. τοῦ οὐσ. ἀρτούδι διὰ τῆς καταλ. -άκι.

Μικρὸς ἀρτος: Ἐκαμα ἔνα μικρὸ μικρὸν ἀρτουδάκι Νάξ.

